Ч. 19 (10.987). Львів, четвер 27. січня 1927. Pocztowa opłata załacona ryczałtem. Рік XLV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леїв, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Відкрита рана.

Львів, 26. січня 1927.

Західні народи ніколи не мали зрозуміння для тієї відкритої рани, що називається національним питанням. Вони ніколи як слід не розуміли суті і тенденцій відродженських і визвольних національних рухів просто тому, що національна квестія на заході здебільшого давно поладнана чи то в напрямку державного, а тим самим і всякого іншого усамостійнення народів, чи то в напрямку затертя слідів племінної чи національної окремішности шляхом державної централізації і довготревалого денаціоналізаційного процесу в добі, заки вспіли розгорнутися новітні національні рухи. Одначе відродження ірляндського народу не лише національно-політичне, але й національно-культурне з одного боку, а зріст катальонського руху в Еспанії і автономічні тенденції в Ельзасі і Льотарингії починають і західним народам віч-на-віч ставити вагу і далекосяглість національного питання.

Найбільш знечуленими в національній квестії є без сумніву французи. Те знечулення, недошінювання, легковаження цього преважкого питання, що разом складається на повне ігнорантство, лягло в основу версайського трактату і його „льогічних“ додатків висновків, як трактат про охорону національних меншостей, рішення Ради Амбасадорів і т. і. Ясно, що той славетний трактат про охорону національних меншостей, початково подуманий як правна забезпека для дрібних національних груп мішаних територій, а опісля розтягнений на великі кількамілйонові територіяльні національні групи, не лише не дав національним меншостям, дрібним і великим (себто поневоленим народам) ніякої охорони, але стократно погіршив їх положення в порівнанні з передвоєнним.

Головну частину вини за теперішнє крайно важке положення національних меншостей і поневолених народів несе якраз Франція, та сама Франція, що колись визволяла з важкого ярма поневолені народи, якраз через своє союзницьке відношення до новоповсталих чи сукцесійних держав.

Одначе відкрита рана національного питання звільна починає цікавити й французьких діячів. Вислозом цього є стаття відомого радикального сенатора і б. міністра освіти Анатоля де Монзіє в „Berliner Tageblatt“ під нап. „Конгреси національних меншостей“.

Сен. де Монзіє зазначує на вступі, що від покінчення війни проблема національних меншостей увійшла на місце передвоєнної проблеми національностей. В суті річи нішо не змінилося, тільки клопоти Европи змінили свою назву. Гноблений вчора стає гнобителем нині. Безліч докорів і нарікань малих народів заливає Женеву й Париж. Проблема національних меншостей стає наглою проблємою европейського ладу.

Відбуті в жовтні 1925 і в серпні 1926 р. конгреси національних меншостей, які зібрали 31 меншостей з 14 держав, намагалися формулювати загальні правила і принципи — як основу правного існування і розвитку національних груп в чужих державах. Одначе — покишо безвислідно. Поставлення справи національних меншостей на міжнародній ґрунт зустрічається з непереможним опором держав, в яких національна проблєма виступає найгостріше. Держави з національними меншостями розпучливо бороняться перед дійсною охороною національних груп, заслонюючись своєю суверенністю. Зрештою, дуже важко сформулувати приємливі для всіх національних меншостей основні права для забезпеки їхнього всебічного розвитку, а ще важче здійснити їх у практиці.

Національна більшість постійно проявляє тенденцію здеформувати меншости, виссати їх і знищити. Меншости — навпаки — всіми засобами протиставляться цьому процесові, обороняючи свою національну самостійність, самоозначення, незалежність й оригінальність. Зустріч цих супротивних тенденцій ставить з одного боку на денний порядок безчисленні насильства пануючих, а з другого боку безчисленні і перебільшені (?!) скарги меншостей.

В таких умовах сен. де Монзіє не бачить ніякого помічного засобу для злагіднювання і цих супротивностей і розвязки цього складного й поплутаного вузла, як розємні суди. Бо, не вважаючи на постійне загострювання національних противенств, ідея розємности може в останніх часах повеличатися значними успіхами.

Без сумніву, тут приходиться рахуватись з опором і неохотою держав підчинюватися міжнародним розємним судам, які вони вважатимуть підірванням їх державної суверенности. Але чи вони в богатьох інших справах, які так само зачіпають їх незалежність, не піддаються розємним судам? А зрештою — на думку сен. де Монзіє — для проблєми національних меншостей він не бачить іншої розвязки.

Стаття сен. де Монзіє вказує, що навіть в колах, обтяжених досі глухотою і сліпотою у відношенні до національної проблєми, починає ставати актуальним це преважне питання повоєнної Европи. Очевидно, важко вимагати, щоби преважна, вибухова національна проблєма якстій найшла повне зрозуміння і вдоволяючу розвязку, одначе її освідомлення в західно-европейському світі є вже кроком вперед. До повного зрозуміння ваги цеї проблєми ще далеко. На це вказує між іншим привичка розглядати проблєму національних меншостей — як однородну цілість. А тимчасом не є вона однородною, тільки — навпаки — ріжнородною, вже хоч би тому, що під „національні меншости“ підтягнено поневолені територіяльні народи, чи кількамілйонові частини великих народів. Шлях до розвязки меншостевої проблєми веде через переведення відтінків і нюансів тієї проблєми, а далі через приноровлення до територіяльних поневолених народів права самоозначення. Тоді останутъ тільки дійсні національні меншости, яких охорону можна легко перевести чи базуючи їх забезпеку на створених ad hoc постановах міжнародного права, чи то шляхом розємних судів, чи вкінці на основі взаїмности між заінтересованими сусідніми державами.

Очевидно, проволікання з розвязкою національного питання криє в собі безліч небезпек, створюючи стан безнастанного замішання в Европі і накопичуючи пальний матеріял до неминучого вибуху.

Пануючі і неволені.

Проф. Бодуен де Куртене про польську національну політику.

Важка проблєма для людей глупих. — Право боротьби за рівноправність. — „Польська політика шкідлива для Польщі“. — Наслідування анахронічних метод. — Тріюмф чи смуток? — Марш. Пілсудський.

(Від власного кореспондента.)

Варшава, 24. січня 1927.

Невже ні з одним Поляком не можна стрінутися, аби розмова не розпочалася від моралів на тему „льояльности“, від проповіди про обовязки громадян та від софістерсько-схолястичних доказів на правильність політики екстермінації? Така думка нераз приходить людині, яка зі службового обовязку мусить раз-у-раз стрічатися із польськими діячами, пізнавати їхній спосіб думання та ґрунт, на якому зроджений і виплеканий їх світогляд. Здавалось би, що відповідь на поставлене питання буде безумовно негативна й не допускаюча виїмків — — такий богатий і такий основний досвід у цьому напрямку. Та ні — немає справді правил без виїмків. Безспірною правдою є, що поруч із усією розбіжністю суспільно-політичних поглядів, яка істнує поміж тим чи іншим чільним діячем реакційної польської правиці і радикальної лівиці, поруч з ріжницею між тими таборами, якої ніхто чейже не стане негувати, істнують певні спільні дороговкази для їхніх думок, істнують певні спільні категорії, які надають спеціяльно їх відношенню до всіх не-поляків певну спільну специфічну закраску. Розмова, яка ось тут нижче наведена — є виїмковим випадком, є виїмком, потверджуючим загальне правило, а проте є теж доказом на істнування виїмку.

Находимо цей виїмок у кабінеті великого вченого, великого старого борця за ідею свободи народів, проф. Бодуен де Куртене, що в р. 1913 був присуджений на два роки твердині за книжку п. н. „Національный и территоріальный признак в автономии“. Славлений своїм народом тоді, коли нарід був у неволі, нині, коли здійснилися навіть немріяні визвольницькі мрії народу, старий борець, усунений від усякого активного життя, а за свою вірність давнім голошеним гаслам окликаний мало не зрадником!

Проф. Бодуен де Куртене прийняв підписаного з питомою йому сердечністю, дарма, що ледви підвівся після недавньої важкої недуги. Говорить короткими обривчатими реченнями і звертає передусім увагу надзвичайною памятю та вмілістю чудового прецизного формулування своїх світлих думок. Певно, не з усіма ними можна нам без застереження погодитися, нпр. пацифізмом, а проте вони варт того, аби подати їх у цілости й без ніяких самовільних змін.

—о—

— Кажете говорити про „важку“ проблєму національних меншостей. Певно, коли люде дурні, то й такі справи трудно їм вирішити; колиб були мудрі, то й розплутали би їх легко. Щодо української справи, то польський погляд на неї повинен бути ідентичний з українським.

На вступі мушу застерегтися, що я є противником розвязування таких проблєм нагальними методами з чийогонебудь боку. Таке моє становище диктоване виключно оглядом на тих малих і бідних людей, на яких найважче відбиваються нагальні зриви. Тому я є проти насильної зміни істнуючих кордонів, бо хто цього хоче, той помагає злочинові з погляду загальнолюдського. Зате боротьбу в межах права вважаю правом кожної людини. Це не тільки право, але й обовязок боротися за рівноправність народів, за визволення себе зі стану юрби упосліджених.

Польська національна політика є шкідливою для Польщі тому, що її державні мужі це звичайні хуторяне (ludzie zaściankowi) без ширшого світогляду і в своїй політиці не посуваються дальше наслідування чужих взорів: колишньої Росії, Мадярщини чи Прусії, або нинішньої Італії — клясичної країни гнету. В інтересах Польщі є саме йти назустріч вимогам поодиноких національностей. Я є приклонником принципу: „laissez faire — laissez passer!“ (дайте жити й розвиватися!). Але сучасні наші голови не доросли до розвязання таких завдань. Вони дивляться на інші національности, як на Гриців і Горпин і не хотять признати, що інші мають теж право до всього того, що й вони самі. Характеристичною ця політика є при університетській справі: це політика вічного гандричення (przekomarzania się). Нпр. сперечатися за те, що український університет має бути не у Львові, це просто велика глупота: навпаки, єдина розвязка цієї справи, це повний український університет у Львові. Бояться бійок між українськими й польськими студентами. Хай бються, — побються і перестануть. Ось билися студенти чехи з німцями у Празі, а нині всетаки істнують там поруч себе німецький і чеський університети.

Вимога якихось політичних декларацій? Від кого? Від партій? Партії партіями, а нарід народом. Треба мати настільки практичного змислу, щоби зрозуміти, що енергії освідомленого

народу ніякими способами здусити не дасться. Раз уже пронинулися національні ідеали, то не треба ставати їм уперек. Під цим оглядом большевики є деде розумніші. Вони ввели нпр. методу децентралізації, коли тимчасом у Польщі є все ще лише наслідування старих централістичних метод.

Змагання до відокремлювання (wy drębl nia się) є нині подекуди навіть хоробливе. Нпр. на мою думку відокремлювання Білорусів в усіх царинах — нпр. у науці — іде трохи задалеко (про Українців не можна цього сказати). Одначе не треба цієї недуги штучними способами дусити; хай розвинеться і хай само життя вкаже, що є природним, здоровим змаганням, а що неприродним. І тому вважаю великою помилкою зі сторони Польщі заборону білоруським ученим із Польщі поїхати на науковий білоруський зїзд до Мінська. Ми знаємо, що багато є облуди в доброзичливости більшовиків для таких зїздів; знаємо теж невисокий рівень білоруської науки, а проте у принципі справу висунено і тому не можна ставати супроти неї на позицію негації. Одначе, як сказано, люде цього не в силі зрозуміти, не в силі позбутися системи поліційного тракгування цілого світа.

Ось нпр. скасування українських написів у Галичині, це не тільки промах, але злочин з польського державного становища, бо воно викликує тугу місцевого населення за Австрією. Це метода творення „видимости", зовнішніх познак, з повним привабуванням фактичного стану річей: адже у Східній Галичині по нинішній день і Поляки не обійдуться без знання і вживання української мови!

Якщо так далі йтиме, то воно може сумно скінчитися. При несприяючих обставинах може довести навіть державу до упадку. Богато ми вже втратили і завжди ще не бачу ніяких рішучих плянів. Все йде якось так, якби не люде з розумом справами кермували, а якби самі вони котилися. Нині робиться великий шум з масових арештувань на Виленщині. Це роздування, ба штучне препарування поголосок про антидержавну акцію Білорусів є не лише безпотрібне, але з погляду інтересів держави в найвищій мірі шкідливе; у всякому разі на хід переговорів про закордонну позичку корисно воно не вплине. Колиб все це було правда, що пишуть, то треба би сумувати полякам, а не тріюмфувати. Знаю нпр. пос. Тарашкевича ще з петербурських часів. Він був поляком з походження і культури з льокальним білоруським патріотизмом; не хочеться у голові помістити, щоби він став у найми большевикам. Коли так воно є, то чимало завинила тут польська політика, яка не дала змоги такому Тарашкевичеві працювати науково серед інших умов на білоруських землях.

Сьогодні при владі марш. Пілсудський. Памятаю мою зустріч з ним у 1909 р. в Закопаному. Я подивляв його політичну ясновидючість. Він читав як із нот: вибух війни, потребу декляруватися по боці Австро-Німеччини, побиття Росії, революцію. Я, як пацифіст, перечився, але мусів признати величезний вроджений політичний талант Пілсудського; я лише пізніше, з вибухом війни, випророкував великі соціяльні рухи. Марш. Пілсудський стоїть безумовно найвище морально поміж витязями (zdobywcami) і де-де етично чистіший від такого Мусолінія. Але й він має свої великі хиби. Нпр. боїться занадто партійности і вишукує собі не зовсім відповідних дорадників і помічників. Не бачу теж нині ясної програми у марш. Пілсудського. Президент Мосціцький знову замало користав зі свого права уласкавлювання засуджених.

З українцями давно вже були у мене звязки. Коли я стояв у Петербурзі на чолі „Союзу автономістів федералістів", до якого належали всі народи кол. Росії, то й із українців були там: Ол. Лотоцький, проф. Лучицький, пок. Русов, пок. С. В. Петлюра, пок. Стебницький й інші. Мабуть із вдячности за мою тодішню діяльність в обороні прав усіх національностей, отже і польського народу, висунули мене національні меншости в польському соймі в 1922 р. як кандидата на президента, — очевидно: не питавши мене, бо я на це був би не згодився.

Реасумуючи, скажу на адресу польської національної політики:

Треба мати почуття державности, а не пануючої національности...

Не істнує взагалі проблєма права й не-права громадян; сам факт приналежности громадян до держави дає їм право рівного голосу в усіх державних справах. Не признаю пануючої національности, ані пануючого віроісповідання. Minderwärtige Nationalitäten — це анахронізм. На адресу Польщі можу повторити сьогодні те саме, що 20 літ тому говорив я на адресу Росії, а саме, що лише та держава має право вимагати від своїх громадян солідарности з нею, чи навіть любови, яка запевнює їм фактично повну свободу національного розвитку, а на таке відношення з боку громадян треба собі спершу заслужити.

Списав **І. Кедрин.**

НА ЕКОНОМІЧНІ ТЕМИ.

Справа організації народнього капіталу.

II.

„Ревізійний Союз" видав щадничі картоники для шкільної молоді, призначені для ліліпутиих вкладок по одній, два, пять, десять сотиків. На перший погляд видаватиметься неодному, що ці картоники мають значіння тільки свіжого „семого" клопоту для вчителів, без ніякої практичної ваги. Одначе пригляньмося вперед зразковій маніпуляції ними, випрактикованій в наших своєрідних обставинах. (Друки „Ревізійного Союзу" є взоровані на інтенціях шкільної кураторії. Але деякі для нас зайві. Остаються самі картоники, які роздаються всій дітворі.)

До щадничого опікуна в школі, яким мусить бути один з учителів, зголошуться кожного дня по останній годині науки по двох вибраних, постійних збирачів з кожного клясового відділу. Вони приносять з кляси по одному „спискy" паперу, на якім є поіменний спис вкладчиків (звичайно 5, 10 сот., вимково 1, 2, або 50 сот.). Крім того на кожнім листку є підсумки й оба підписи малих колектантів. Учитель приймає готівку, а листки зберігає як перші документи (як охорону перед неправними рекламаціями).

В середніх школах (в гімназіях) дотичний учитель мусить присвятити відтак 20 мін. до пів години денно на втягнення „позицій", при чім його товариші можуть його пр. тижневими чергами виручувати під умовою, що він лишається все одиноким, відвічальним головним органом. Тепер питання — де і як вписувати? Передовсім одну позицію цілого денного збору (або, як хто волить, розбиту на відділи до головної „книги", якою може бути звичайний шкільний зшиток зовсім малого формату. Відтак кількадесять вписів на контах всіх клієнтів, що займає по 2 до 3 секунди часу, разом кільканадцять мінут. На кожний клясовий відділ у школі призначується окремий контовий зшиток, оправлений вже „Ревізійним Союзом", по сто картоників разом (один картоник на одного ученика).

Так представляється ціла внутрішня маніпуляція. На другий день колектанти вручають нові листки і готівки від нових вкладчиків, а заразом картоники від тих, що вкладали попереднього дня. Крім звичайного втягання позицій учитель стверджує на кожнім принесенім з дому картонику вкладку з попереднього дня, даючи на нім власний підпис. Картоники вертають відтак через колектантів до рук гордо втішених „капіталістів".

Трохи ніяково, але згідно з правдою випадає ствердити, що загал нашого учительства не звернув дотепер найменшої уваги на архиважний, виховний момент, який скривається в цій ділянці додаткової шкільної праці, давно признаної і ревно практикованої цілим культурним світом. Тим паче ніяково, що користи з неї є такі великі й різнородні, що годі їх наразі, разом на борзі перечисловати. Нехайби може вистало те, що таким чином збирані грошенята по всіх школах представлялиб навіть у наших обставинах щорічно сяку суму кількох міліонів, так дуже потрібних у наших кредитових оборотах. Ми ж економічний організм без фінансової крови! А дальше, що розвинення масової пропаганди за льокуванням у своїх установах відложеного гроша — трапляє хоч посередньо, але цілком певно до мети, до переконування великої суспільности все і всюди через найбравурнішу авангарду: рідну дітвору.

Тимчасово лишаю на боці питання зворотів і процентування. Але одна обставина є тут дуже важна, а саме що ціла вище описана шкільна маніпуляція даваласьб живцем, без найменших істотних змін прикласти й до старшого, сільського населення, а вже особливо до жіноцтва. А тоді малиб ми перед собою готовий другий проект і тип дрібних щадничих фондів, цілком відмінний від одноманітної серії, про котру була мова в попередній статті.

Ю. Гриняк.

Під румунською окупацією.

Українське населення під освітним та господарським оглядом.

Посол до румунського парляменту з Буковини А. Лукашевич виголосив недавно більшу промову в томуж парляменті, в якій змалював злочинно-загребущу політику румунської влади у відношенні до українського народу на Буковині і в Бесарабії на освітньо-культурному й економічному полі. Подаємо дещо з тої промови до відома наших читачів.

„Українців, що живуть у Румунії компактною масою, нараховується один міліон. Цілий український нарід є вже з природи народом спокійним, одначе румунська держава не поводиться з ним по законам для охорони меншостей, які Румунія підписала в Парижі дня 9. грудня 1919 року. На жаль, цього договору не дотримується. Один міліон українців не має ні одної української школи, в той час, коли в Чехословаччині навіть 11.400 Румунів мають свої школи і своїх учителів! Українських учителів і вчительок попереношувано в глухий реґат та Добруджу, українських книжок в Румунії цілковито не допускається, а ввіз ізза кордону заборонено. Українські народні школи з 800 клясами і близько 1000 вчителями зрумунізовано на основі устного розпорядку з Букарешту, середні школи й українські катедри у чернівецькім університеті знесено, а всі українські петиції і меморандуми в цій справі йдуть до коша. В той час самі румунські шкільні інспектори констатують, що руму-

ОСВАЛЬД БУРГАРДТ.

Екзотика й утопія

в німецькому романі. *)

Жадоба далеких обріїв, туга за незнаними країнами, що вабили до себе відважних мандрівників, спрага за чужими зеленими морями й невідомими архіпелягами, заколисаними у хвилях аметистового спокою, — це мабуть споконвічний, нездійснений, сон европейця, людини завжди закоханої у далеке, замилуваної в недосяжному.

Імена Ренбо і Ґоґена може стали для нас вже символічними, і французький маляр, що його душу на віки полонила любов до таїтійської країни, що радо проміняв Монмартрський парк і Елісейські поля на тропічний ліс і щасливе життя дикуна, став прообразом для дальших поколінь.

Той самий порив, що колись утворив моду на евентуальний роман і мандрівне оповідання, знов окрилив фантазію сучасного читача і письменника, і вже не на хитких каравелях, а прудкому аеро, або в комфортабельному авто Свен Гедін і Амундсен мчать шляхами нових конкістадорів, а Норденскіолд у своїх враженнях з мандрівок по Гран-Чако (в Південній Америці), що їх він робив з етнографічною метою, оповідає він, як він сам довгий час жив серед індіян, їв з ними з одного казана, розмальовував своє тіло фарбами, танцював з дикунами у місячні ночі і співав їхніх пісень.

Простий побут первісних людей, правдивий, а не прикрашений Шатобріяновою романтикою, змальований на підставі бездоганних з наукового боку етнографічних спостережень, дає вже матеріял для реалістичного оповідання.

Не далі як у середині минулого сторіччя ще нічого майже не знали про життя центральної Африки. Окремі дослідувачі наважувались заходити в ці незвичайні краї, де їх чекала неминуча смерть. Білим людям пощастило врешті заволодіти цими невідомими землями, але мова, культура, історія країн залишилися недослідженою.

Фолькльористові Лєо Фробеніусові пощастило врешті освітлити цю темну царину. Під його керівництвом дослідчий інститут культурморфольоґії видав велику збірну працю „Африканський героїзм". У першому томі „Пишність Судану" Фробеніус оповідає про свої власні досліди, про ті камінні будівлі далеких часів, що й тепер вражають око мандрівника і свідчать про колишній великий розцвіт якоїсь невідомої культури. Фробеніус дає докладні пояснення до памятників народньої творчости музичних рапсодій, малюнків на скелях і т. і. А. Цітфельд у томі „В царстві морського бога" малює нам картини розцвіту й загибелі давньої культури Атлянтичної Африки, згадуючи за ті часи, коли ще кораблі Соломонові ходили до Уфаса, цеб-то „Золотого Берега". У XVI сторіччі португальці знайшли ще рештки цієї великої культури. Книжка закінчується оглядом країни Конго.

Фріда Шубарт у книзі „Пустеля, Ніль і сонце" оповідає про свої мандрівні враження. Вона веде читача крізь села фелахів, табори бедуїнів, пальмові гаї і храми.

Отфрід фон Ганштайн, закоханий у давні культури Перу й Мехіки у книзі „Світ Інки", досліджує державний устрій давнього царства, що загинуло під варварським натиском еспанських вояків. В романі „Кріваво-червоний струмінь" він оповідає про війни Чінґісханові і веде нас через неосяжні простори Середньої Азії.

Лєо Матіас у мандрівних нарисах „Екскурсія до Мехіки" описує величезні руїни давнього царства і людність, що складається з мішанини різних народів. Ганнріх Гінтерман в книжці „Індіяни і змії велеґаї" описує свою експедицію в нерозвідані праліси Бразилії, де всі учасники мандрівки мало не примирали від голоду й лихоманки. Авторові пощастило навіть зробити кіно знимки коло джерела Кінґу.

Фрідріх Розен, один з найкращих знавців Персії, в книзі „Персія в словах і малюнках" описує цю країну до індустріялізації та европеїзації, коли вона ще не була позбавлена своєрідних культурних властивостей. Еміль Трінклєр в книжці „Через Афганістан до Індії" дає картини повсякденного життя з суб'єктивним офарбленням. Досить докладно описує Афганістан і шлях до нього через Росію, киргізькі степи, Аральське море та Індію Бернштайн-Боста в книжці „Мандана Баші" („Не втомись"). Автор признається, що мета його „вербувати німецьку молодь, щоб вона сміло помандрувала у далекі світи". Вальтер Гаґеман у книзі „Азія, що прокидається", крім звичайних описів природи, дає картину політичного становища Китаю. Карл Айнштайн в „Африканських легендах" дає надзвичайно інтересну для фолькльориста збірку народніх переказів і мітольоґічних казок; серед них легенда про створення світу дуже близько нагадує біблійну легенду. Берн Терґорст проживши два роки серед рифів-кабілів, докладно ознайомився з їхніми звичаями, способом мислення, політичними сподіваннями. В добу змагання рифів за вільність ця книжка набуває незвичайно великого інтересу. Її доповнюють малюнки й фотографії.

(Продовження буде).

*) „Життя й Революція" ч. 12

нізацією шкіл не можна зрумунізувати українців, а лишень поширювати темноту, бо навіть і найбільше таланновиті українські діти виходять з теперішньої школи анальфабетами. За ширення анальфабетизму на Буковині дістають учителі-румуни, прислані спеціяльно для румунізації Буковини з регату, подвійну платню і премії...

„Кольонізаційна політика Букарешту змагає до винародовлення автохтонного українського населення, що живе там від початку X. століття. При аґрарній реформі українських селян найгірше скривджено, бо коли румунські селяни та леґіонери, що ніколи не були буковинськими уроженцями, діставали пересічно по 4 гектари землі, то з українців лише дехто дістав, і то вимково, по 1 гект. землі, а 99 проц. у його по ¼ і ½ гектара. Цей розподіл викликав невдоволення й обурення між українським населенням. 8-літній воєнний стан виключно в українській частині Буковини тягне за собою щоденно жертви з українських селян, як в політично-адміністративнім, так і в економічнім житті. З воєнних відшкодувань українська частина Буковини ще й досі не дістає нічого, хоч у світовій війні саме вона потерпіла найтяжче. Такі випадки, де за оцінену шкоду на 20.000 леїв виплачують усього 100 леїв, є на порядку дня. Я протестую проти того, а також проти називання українців більшовиками. Українці цілі століття були поневолені Росією, вони є отже і противниками більшовиків".

Безправство.

Наґінка на організаторів УНДО в Старосамбірщині.

Пишуть нам:

Всі інтернаціональні, лиш з назви „українські" партії йдуть дружним нахабним походом брехні і клевети на Українське Національно-Демократичне Обєднання, закидуючи йому між іншим злобільно т. зв. „угодовість". Доказом тєї угодовости" є хіба широка та плянова наґінка політичних державних чинників на УНДО по цілому краю, а в нашій Старосамбірщині з окрема.

Дня 26. листопада 1926 р. станиця державної поліції у Фельштині донесла старостству в Ст. Самборі, що громадяни члени УНДО **Франц Липецький** і **Михайло Приймя**, обидва з Хирова та **Остап Коропей** з Посади Хирівської вдадили в дні 2. листопада м. р. в хаті **Федя Кріля** в громаді Волча Долішня збори з метою завязати громадський патійний комітет Українського Національно-Демократичного Обєднання. На ці збори скликали ці „заговірники" більшу скількість селян, на які — на превелике диво фельштинської поліції — зійшлася також українська молодь від 19—22 літ, а врешті головно ті, що служили в бувшій Українській Галицькій Армії, а тепер „бавляться" політикою. Населення — це самі небезпечні заговірники, бо держало цю „страшну" нараду в тайні і тому то поліція не могла про неї своєчасно куди слід донести.

Старостство в Старому Самборі відступило цей донос повітовому судові в Ст. Самборі, як власть імущому судити такі „крамоли", і в цій справі відбулися дві розправи за безправне відбування зборів. Обвинувачених боронив **Ів. Дідух**, субст. адв. ем. радн. Льва Максимовича. Обвинувачені заявили, що нарада була довірочна за поіменними запрошеннями на основі обовязуючого австр. 2 § про збори. Оборонець п. Ів. Дідух предложив поіменний список учасників і відпис протоколу зборів, а покликані свідки пп. Володимир Стебельський і Васько Лесик, громадяни з Волчі Долішньої, як учасники цих зборів, підтвердили в цілости оборону обвинувачених. Судця видав звільняючий присуд всіх трьох обвинувачених від вини і кари. Прокуратор зновож зголосив відклик до окружного суду в Самборі.

Річ ясна, що такі безосновні наґінки не залякають наших діяльних громадян Всеж таки звертаємо увагу Українській Парляментарній Репрезентації на цю „сердечну опіку", яку влада, мабуть по наказу згори, розтягнула над УНДО. Цікаво, чи й наведений факт подадуть усякі „Світла" чи „Волі Народа" як черговий доказ „угодовости" УНДО?

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі виколиття!

Справа арештованих послів на соймовій арені.

Бурливе засідання. — Протест одинокого неарештованого посла Білоруської Громади. — Внесення на увільнення арештованих послів і на заяву недовіря для уряду. — Заява віцепрем. Бартеля. — Дискусія над бюджетовим преліминарем.

Варшава, 25. січня 1926.

В 3. год. попол. марш. Ратай отворив засідання при дуже численній участи послів і при заповнених ґалеріях. Він заявив, що з уваги на протест білоруських послів справа арештування послів не була обговорювана на комісії посольської недоторканости, тому ця точка мусіла відпасти з порядку нарад нинішнього засідання.

Після тої заяви забрав слово пос. **Соболевський**, одинокий член Клюбу Білоруської Громади, що лишився на волі (він щойно недавно вийшов з тюрми!) Як тільки пос. Соболевський появився на трибуні, його повитали гучними оплесками представники лівиці і „національні меншости". Пос. Соболевський заявив: У перерві поміж засіданнями сойму зайшов факт безприміриного насильства, поповненого урядом, бо арештовано чотирьох послів з Білоруської Селянсько-Робітничої Громади й одного посла з НПХ. Арешт цей є не тільки атакою на загарантовані в ст. 21 конституції парляментарні права, але є також генеральною атакою проти „національних меншостей", з окрема проти Білорусинів. Що так є в дійсности, доказує факт, що арештовано не тільки білоруських послів, але й сотки освітніх, культурних і політичних діячів, замкнено Кооперативний Білоруський Банк, переведено низку ревізій та арештувань у Біл. Нац. Комітеті і в Т-ві Білоруської Школи, а передовсім пороблено всі можливі заходи на те, аби зробити розгром найсильнішої організації білоруських селян, а саме Біл. Сел. Роб. Громади, що має тепер ок. 98.000 членів. Погрому того доконало польське обшарництво, а веде його наґінка польської преси. Ще в листопаді м. р. ЗЛН. поставив був внесення на розвязання Громади. (В цьому місці прийшло до ріжних окликів на правиці і лівиці сойму). Мін. Мейштович, що колись у стіп памятника Катерини II... (оклики правиці заглушують кінець речення). Поведено рішучу кампанію проти білоруських утрупувань, зачалася діяльність політичної поліції при підтримці воєводи Рачкевича, аби тільки вдоволити загребущу й заборчу захланність польського обшарництва на білоруських землях, аби очистити цей терен для воєнних авантюр. Уряд Пілсудського нехтує всі права і конституцію. Уряд „моральної санації" не стидається послугуватися найгіршими брехнями, фальшуваннями (Марш. Ратай взиває промовця до порядку). В імени білоруських народніх мас зголошую якнайенерґічніший протест проти переслідування білоруського народу і його представників і ставлю внесення на негайне звільнення арештованих послів.

По промові пос. Соболевського, перериваний увесь час ріжними послами, зголосився до слова ком. пос. **Сохацький**, що поставив внесення на заяву недовіря для уряду Пілсудського. Це внесення пос. Сохацький мотивував тим, що уряд Пілсудського доконав масових арештувань серед білоруського хлопського населення і зробив атаку на білоруський національний рух. Уряд зломив засаду посольської недоторканости, а білоруський рух переслідує в інтересі польських обшарників. Тому, що переслідування білоруського народу переводиться дальше, сойм повинен висказати своє недовіря урядові Пілсудського, який ломить право й конституцію.

На це Ратай відповів, що внесення на звільнення послів не піддасть узагалі під голосування, а щодо внесення на заяву недовіря для уряду, то над ним буде голосування на одному з найближчих засідань. Одначе найправдоподібніше це внесення стріне доля богатьох попередніх, значить—над ним не буде взагалі ніякого голосування.

Опісля забрав слово віцепрем. **Бартель**. Він заявив: Справа видачі судам пятьох послів, яких злочинну діяльність доказано фактами і документами і яку ствердив уряд, є для вас сумною держ. конечністю. Справа позбавлення свободи тих пятьох послів є сумною конечністю для мін. справедливости. Щодо мерітум справи бажаю підкреслити, що ствердження акції ворожої для держави мусіло потягнути за собою скору і рішучу реакцію уряду. Тою самою рішучістю уряд унеможливить на будуче кожду подібну акцію. Лише завдяки безоглядности поступовання можемо вважати нині вдаремненою ту часть протидержавної діяльности. Не входячи в подробиці, не хотів би я рівночасно бути сівачем якоїбудь паніки. Пропаґанда ворожа державі охопила грізно лише незначну часть польської держави. Уряд не вважав за відповідне виступити зі строгими репресіями проти населення, яке не орієнтується в методах і цілях його непрошених опікунів. Але тим рішучіше мусів протиставитися акції провідників свідомої діяльности на шкоду держави, бо держава не може толерувати і позволяти на безкарність людей, які, заслонені посольським становищем, допускаються явної зради, а завданням польського сойму не є признавати їм права азилю. Льоґіка вимагає, щоби матеріял і обтяжуючі факти розглянено докладно, а лише відповідна комісія є покликана — ужию слів реґуляміну — „приготовити для сойму предмет нарад". Увесь матеріял і мотиви предложить уряд тій комісії у можливо подрібній формі. В імени уряду прошу панів відіслати внесення до реґуляміновоі комісії.

Внесення відіслано до реґуляміновоі комісії і комісії посольської незайманости. Опісля марш. зарядив перерву. Підчас промови віцепреміра пос. **Воєвудзький** підносив ріжні оклики і не зважаючи на маршалкові упімнення, не вийшов зі салі. Тоді марш. предложив виключити пос. В. на один місяць, що принято більшістю голосів.

Дискусія над бюдж. преліминарем.

Референт посол **Бирка** зазначив, що персональні видатки виносять 42 процент, а інвестиції 5 процент. Військовий бюджет виносить 33.8 процент цілого бюджету. В дискусії промовляв посол **Ґломбінський** (ЗЛН) і пос. **Смуліковський** (ППС). Опісля марш. повідомив, що пос. Морачевський зрікся посольського мандату. Слідуюче засідання завтра.

Внесення пятьох клюбів.

Посли Білоруської Селянсько Робітничої Громади, Нез. Хл. Партії (НПХ.), Білоруського Клюбу й Українського Клюбу та комуністичної фракції поставили внесення в справі негайного увільнення арештованих послів.

Посли Білоруської Сел.-Роб. Громади, Білоруського Клюбу, Українського Клюбу і комун. фракції поставили теж внесення у справі недовіря для уряду марш. Пілсудського в звязи з арештуваннями і переслідуваннями на Білоруси і в звязи з наступом на нац. білоруський рух.

Голодівка арештованих послів.

Варшава, 25. січня 1927.

З Вильна наспіли вісти, що замкнені в тамошній тюрмі на Лукішках білоруські посли почали голодівку на знак протесту проти їх арештування. До голодівки прилучилися й політичні вязні, які сидять у тій тюрмі.

Віцеміністерство для справ нац. меншостей.

Варшава, 25. січня 1927.

Зачувати, що справа утворення державного підсекретаріяту для справ нац. меншостей є порішена, хоч урядові кола заперечують це. Тепер опрацьовують проєкт. Підсекретаріят мав би відібрати аґенди, які досі належали до ділянки ріжних міністрів. Державний підсекретаріят для справ нац. меншостей підлягатиме президії Ради мін. Крім вичислених уже кандидатур на це становище актуальною є також кандидатура сен. Калиновського (Виз.). Одначе він відказався приняти це становище.

Виміна документів між Італією й Альбанією.

Рим, 25. січня 1927.

Вчора Мусоліні обмінявся з альбанським послом ратифікаційними документами в справі італійсько-альбанського пакту приязни і безпеки, підписаного 27. листопада 1926. Акт цей затверджує і робить обовязуючими принципи пакту, який затіснює звязки приязни і співпраці, істнуючі між італійським і альбанським народом на основі повної незалежности і неподільности Альбанії.

Покликання англійських резервістів.

Льондон, 25. січня 1927.

Часописи містять оголошення міністерства війни, на основі якого резервісти групи „А", себто ті, що за останні два роки вийшли з війська, мають бути готові до покликання до Китаю.

Головнокомандуючий анґл. військ у Шанхаю.

Льондон, 25. січня 1927.

Нині виїздить до Шанхаю ген.-майор Джан Донкен, новоменований головнокомандуючий збройних сил у Шанхаю. Військо, що виїздить до Китаю, складається з дивізії піхоти і дивізії артилерії.

Предложення Чанґ-Тсо-Ліна.

Льондон, 25. січня 1927.

Марш. Чанґ-Тсо-Лін заявив представникові „Дейли Експрес-у", що має мільон жовнірів, готових до боротьби з більшовиками і сподіється моральної піддержки Англії й інших великих держав. Колиб великі держави скасували несправедливі постанови трактатів, осягнули би великий вплив на півдні.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

За зміну політики — позичка.

Льондон, 25. січня 1927.

Англійський уряд рішився дати Італії позичку у висоті 50 міл. долярів. Є то наслід конференції Черчіля з Мусолінієм і Вольпієм. Одною з умовин позички є, що Італія зрікається пропаґанди на Балкані і змінить політику у відношенні до балканських держав.

Засуд білоруського священика.

Варшава, 25. січня 1927.

Найвищий суд затвердив присуд другої інстанції, який засуджує білоруського діяча о. Годлевського з Виленщини на 2 роки тяжкої вязниці за протидержавну діяльність.

Радянська Україна.

Переіменування округи.

В офіціозі харківського уряду „Вісти" з 18. січня появилася постанова Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету про переіменування Черкаської округи в Шевченківську. Постанова ця є доповненням постанови про ліквідацію губерній та про перехід до системи трьохступневої адміністрації з 3. червня 1925 р. та постанови ВУЦВК-ту Раднаркому УСРР з 3. VI 1925 про скасування Шевченківської округи і змін в адміністративно-територіяльному поділі Київщини й Полтавщини.

Пятиліття музею книги.

Одеський музей книги святкує цими днями пяті роковини свого істнування. Має він 4 тисячі найцікавіших зразків книжок, у тому числі й цінних експонатів антикварних. Музей має, наприклад, біблію, що її друкував перший наш друкар Федорів 1554 р. Є в музею перша літографована книжка „Сказаніє о Руслане" книжка на деревляних дощинках, писана камбоджинською мовою, є й книжки-ліліпути; деякі з них завбільшки з ніготь, серед них „Божественна комедія", яку надрукували французькі друкарі для всесвітньої преси в Парижі в 1878 році. Для того видання зготовлено спеціяльний шрифт і кожна літера шрифту була завбільшки чорнильної крапки. Знавці оцінюють її на кілька соток тисяч карбованців. У відділі ґазет особливу увагу звертає на себе „Вестник Южной России" з 1821 р., що є першою одеською друкованою ґазетою. Видавав її одеський ґенерал-ґубернатор.

(За „Вістями".)

Біржа.

Гроші.

Курс доляра 8.96—8.97. Банк Польський платив доляр у готівці 8.93, Ню Йорк 8.96, швайцарські франки 172.96, бельгійські франки 24.90, італійські ліри 38.70, голяндські ґульдени 358.97, шведські корони 239.65, норвеські корони 228.40, австрійські шілінґи 126.63.

НОВИНКИ.

— **Просвітним, добродійним і науковим товариствам до відома.** Згідно із статтею 3. п. 3. закону з 2./6. 1926 Дн. з. ч. 94 поз. 550 (про податок від льокалів), який обовязує від 1. серпня 1926, не підлягають льокаторському податкові льокалі заняті інституціями науковими, просвітними, добродійними і віроісповідними, з виїмкою частей тих льокалів, які віднаймають треті особи чи вживають їх безплатно. Отже колиб яке з таких товариств одержало від маґістрату візвання до заплати льокаторського податку, повинно внести негайно рекурс до маґістрату, покликуючись на вище згадану постанову закону. Коли згадані тов-а заплатили в часі від 1. 8.—31./12. 1926 льокат. податок разом з комірним, тоді повинні зажадати від маґістрату звороту неналежно заплаченої в згаданім часі квоти титулом льокаторського податку. Одночасно пригадується, що подання вношені до властей через тов-а, які займаються виключно науковою, просвітною або добродійною діяльністю, є вільні від стемплевих оплат (арт. 144 стемпл. закону з 1./7. 1926 Дн. з. ч. 98, поз. 570).

— **Львівська темна хроніка.** Досить темна історія закінчилась у Львові смертю молодої жінки, яка кілька місяців тому вийшла замуж за молодого 30-літнього мущину. Імовірною причиною

чоловбивства було те, що після шлюбу довідалась про неістнуюче становище свого мужа, який грав ролю лікаря. Інші кажуть знов, що муж довідався з її минулого страшну річ: що вона жила з крамничком, на яку позичив їй гроші якийсь знайомий. Жінка отруїлась сублімом. Сумна історія, але насквізь з „моралі родини Дульських". Друга любовна пригода скінчилась сумно для молодого кельнера Гофмана, який прострілив собі груди в ресторані, п'ючи пиво. Причина: брак взаємности в якоїсь мужатки і постійне вживання морфія. Жертвою морфія впав теж 21-літній Панасевич, який засмакував сперву в цьому наркотику, а далі в чужих предметах. Підписував він декларації, квіти та рецепти чужими прізвищами, щоби дістати і гроші і морфій. Остаточно дістав 9 місяців.

— **Родинні трагедії.** У Вербіжі Нижнім, біля Коломиї, селянин Ковбаснюк застрілив свою 21-літню жінку, наслідком давньої подружої незгоди. Лава присяжних виправдала обвинувачену селянку Стефанію Дмитрів, з Вибранівки (Бобреччина), яка закопала в лісі свою новонароджену дитину, що вродившись упала на землю, а не була від її мужа. У Дрогобичі 16-літній синок Ожех стрілив до свого батька з револьверу, в обороні своєї мами підчас суперечки.

— **Літературна новинка.** Всі, що колинебудь чули про одного з найбільше дотепних сучасних комедієписців, Трістана Бернара, бога паризьких кабаретів і салонів, здивуються чимало, почувши, що він кандидує на одно з поважніших місць під французьким сонцем: на фотель безсмертного члена Академії. Він мав би зайняти місце по недавно помершім Рішпені. Трістан Бернар, славний своїм невгаваючим гумором, засипує щодня пресу: дотепи, які кидає в розмові, збирають і передруковують. Бернар є теж величезним прихильником хрестикових загадок, які видає цілими альбомами; у поважнім журналі „Літературні новини" він веде постійно рубрику цих загадок. Виглядом своїм нагадує найповажнішого сенатора. „Французька Академія", прийнявши його між своїх 39 безсмертників, зробить один з найсмішніших виборів, які колинебудь зробила поважна інституція.

— **Фільма та релігія.** У Білостоці трапився цікавий скандал. У тамошнім кіні „Апольльо" давали „Бен Гура". Місцевий рабінат домагався від дирекції, щоби вона припинила виставу цієї фільми, тому, що цим ображує релігійні почування жидів. Коли дирекція відмовилась, ортодоксійні жиди лавою пішли до кіна і знищили салю, а директорів побили. Щойно тоді „Бен Гур" щез із полотна. А у Львові жиди йшли масами на „Бен Гура" і дарували йому те, що він став християнином, з вдячности за прославлення жидівського народу і за спортову сцену на арені.

— **Заслужені жінки.** Останніми тижнями чимало визначних жінок відзначено ріжними почестями. Найбільша англійки. Державна секретарка в анґл. міністерстві освіти, графиня Атоль, авторка великого твору про історію воєн, дістала титул доктора „гоноріс кавза" Оксфордського університету. — Талановита композиторка Етель Смит, що вже раніше дістала титул „леді" з державним ордером, діждалась такоїж почести. — Мюнхенський університет дав титул почесного д-ра англійській економістці Беатріче Веб, співавторці свого мужа Сіднея Веб автора творів з історії англійського трейдуніонізму і „Про проблему бідноти". За гуманітарну діяльність дав титул д-ра графині Гребен медичний факультет у Кенігсберґу. — Женевський університет дав цей самий титул секретарці Ліґи Націй американці Кровді за мирову пропаґанду.— В Америці вперше призначено жінок членами „Національного Мистецько-наукового Інституту", а саме письменниць: Едиту Уортон, Марґариту Деленд, Анесу Репеліє і Мейрі Вилкінс-Фрімен. — До берлінської „Академії письменників" вибрали письменницю Рікарду Гух. — Шведська письменниця Сельма Ляґерлеф дістала від Академії Наук у Штокгольмі золоту медалю.

— **Ювилей аналітичної хемії.** Дня 24-го ц. м. святкувала англійська наука 300-літні роковини дня уродин хеміка Роберта Бойлеса, одного з найбільших світових хеміків, уродженого в Ірляндії. Є це одночасно ювилей основин аналітичної хемії. Його іменем є названий донині закон про натиск і ємкість газів. Він перший доказав фальшивість старої теорії про чотири основні елементи і він засував точно, що хемічний елемент є нерозкладним тілом і сформулував правила хемічних посполучень.

— **„Як я то бачу".** Автором цього інтересного, хоч занадто субєктивного фейлетону, що друкувався в трьох останніх числах нашого щоденника, є проф. Іл. Свєнціцький. Через неувагу випав підпис під фейлетоном, який отсим, привертаємо на належне місце.

— **Гарний кабінет.** У Парижі арештували 9 бандитів-Поляків, які від довшого часу зручно грабили по всій Франції. Були вони зорганізовані в „міністерський кабінет" і мали розділені „теки". Ось прізвища цих міністрів від чужих портфелів: Пясецький, Новак, Пак, Баррас, панна Сенк, Турек, Шипульський, Крамчик, Яворек.

— **Шляхецькі ворони.** Польські дідичі заметушились. Почули, що радянський уряд звертає доми та верухомости давним власникам. І збирають віче у Варшаві, щоби подумати над способами, якби це вернутись до своїх маєтків на Україну та Білорусь. Окрема делеґація прохала навіть свого нового посла Патека перед його від'їздом до Москви, щоби, як каже одна офіціяльна агенція, „прихилити радянський уряд до фактичного виконання виданого ним декрету". Краще було би, якби польські дідичі з українських земель краще читали невиконані декрети власного уряду.

— **Світова всячина.** Віолєтта Джібсон, яку мали судити за замах на Муссоліні, признана умово недужою. — Радянський уряд готов випродати збірку царських дорогоцінностей, щоби ці гроші призначити на промисл: навіть хоче їх міняти просто на машини та сирівці. — На 16 піяністів, що приїхали з ріжних країв на конкурс відограння творів Шопена, 6 є з СРСР. Конкурс скінчиться 30 ц. м.; призначено 4 нагороди. — В околицях Ферраро відкрили найбогатші поклади залізної руди в Европі. Муссоліні таки має щастя! — Льорд Керзон, зовсім так само як його славний покійний попередник того самого титулу, залюбки їде автом у повнім розгоні; наслідком цього розбита голова та рамена. — Епідемія еспанки в Німеччині така сильна, що в Штетині зачинено всі школи: 7000 недужих. У Штутґарті 12 випадків смерти. — З весною радянський уряд починає будову каналу, який має зєднати Волгу з Доном; будова почнеться від Азовського моря. Другою будовою буде міст на Волзі в 15 милях від Саратова. По пляну проф. Флорова міст має бути другий у світі щодо довжини: на 2624 метрів і буде коштувати 18,975.000 зол. рублів. — Єгипетський уряд не хоче дозволити німецькому єгиптольогові Борхардтові продовжувати розкопки в Телямарна, тому, що він вивіз звідти перед війною одну з найцінніших дорогоцінностей: голову королевої Нефертіті — жінки з найстаршою хлопячою підстрижкою у світі.

— **Свобода** ч. 5 містить: Радикальний зїзд. Що раз гірше. Державна господарка в Польщі. Марево голоду на селі. Газетне розбишацтво. Арештування білоруських послів. З польських справ. Правда про Арґентину. За що полялась кров? Посередництво праці на Гуцульщині. Що чувати у світі? Новинки. Дописи з краю.

— **З кіна.** У кінах „Коперник" і „Марусенька" починається одна з найкращих французьких фільм „Два хлопчаки" Злодії з Парижа", на основі повісти відомого письменника Пєра Декурселя „Два сироти". У головних ролях славна декляматорка Івєтта Жільбер, красуня Жіна Реллі і актор комедії Сіньоре. У кіні „Палас" починається фільма „Коли грають змисли" на підставі одної з найкращих світових повістей „Ґеста Берлінґ" Сельми Ляґерлеф.

— **Іван Зубенко: „Зірка".** Оповідання для молоді на тлі визвольної боротьби. Накладом В-ва „Ока" в Коломиї. 1926 р. Стор. 171, 16°. Ціна 2 зол. Цікава і займаюча книжка, особливо для жінок і дівчат, бо в оповіданні виводиться дівчина-героїня. Замовляти в редакції „Жіночої Долі", Коломия, Нова 1, або в В-ві „Ока", Коломия, Євангелицька 7.

З Т-ва „Луг" у Львові.

Отворення руханкової салі львівського „Лугу".

Одним із доказів успішної праці виконавчого комітету Центральної Ради „Лугів" у Львові є набуття й передання тим комітетом руханкової салі до диспозиції львівському „Лугові". Саля міститься при вул. Коперника ч. 5. у партері. Це саля передвоєнної „Повітової Січи", в якій зосереджувався весь січовий рух у краю і за якою є й гарна традиція, бо з неї пішла й організація українського січового стрілецтва.

Відновлену салю, заосмотрену комплєтно у прилади до німецької, а частинно і до шведської руханки, передано до вжитку львівського товариства дня 19. січня ц. р., себто на наш Иордан. Свято відкриття започаткував гарною промовою голова виконавчого комітету Центральної Ради „Лугів" д-р Роман Дашкевич. Явилися всі члени товариства, богато запрошених гостей, для яких уладжено забаву з танцями („комплєт"), що трівав від 5. год. попол. до 10. вечером. Усі присутні тішилися новим нашим здобутком та новим осередком освітньо-спортового руху у Львові.

Товариство „Луг" у Львові матиме тепер спроможність відбувати правильно руханкові вправи, як також вести на ширшу скалю освітню роботу й користати з преси, бо при салі уладжено читальню, заосмотрену у всі українські та деякі німецькі, польські й чеські часописи. І в цій ділянці товариство може сповнити велику місію.

Слід іще зазначити, що з салі львівського „Лугу" моглиб користати й інші наші товариства та клюби, бо прилади до шведської руханки, до шерму й атлєтики будуть скоро доповнені. Гарне положення в центрі міста й вимір салі можуть стати для неодного українського товариства у Львові в пригоді при влаштовуванні всяких імпрез та виступів на ширшу скалю.

Побажатиб, щоб життя у львівському „Лузі" закипіло відтепер ще живіше і щоб нова домівка стала справжнім центром для цілого лугового руху в краю.

Всячина.

Похорони собаки. У державі Вірджінії, містечку Кантіко, ховали з великою помпою старого... бульдоґа Джікса, який довгі роки плавав по морі з місцевими моряками. За своє життя собака вирятувал чимало людей і дістала ріжні медалі. Коли її трупа спустили у воду, на всіх кораблях принизили прапори, а орхестра відограла похоронний марш. Неодин наш громадянин бажав би після смерти дожити такої пошани!

✝ Посмертні згадки.

о. Теофіль Білинкевич, парох Раківця, богородчанського деканату, помер дня 13. січня ц. р. в 65. році життя і 40. р. священства. Покійний був чи не одинокий між священиками, а то й світськими інтелігентами солотвинського судового повіту, що почував обовязок громадянської праці. Довголітній голова філії „Просвіти" і „Сільського Господаря", політичний орґанізатор і діяльний кооператор, вложив чимало труду у зорґанізуванні повіту. Побіч люстрації читалень організував поїздки з відчитами, заводив бібліотеки, давав напрямні праці, загалом піклувався читальнями як справжній голова. Сам поступовий господар, живо інтересувався двигненням селян, учив їх раціональної господарки, заводячи — за фаховою порадою свого кузина, бл. п. С. Кузика — досвідні поля, спроваджуючі добірні насіння, штучні погної, а передовсім расову худобу. За його принукою основано теж філію „Сільського Господаря" в Солотвині. Для боротьби з лихвою заложив у Солотвині кооперативу „Самопоміч", опісля „Народний Дім", а в свойому селі райфайзенку: щоб дати їм змогу істнування, вкладав у них власні гроші, які потім у війні й потратив. У своїй парохії вибудував дві муровані школи (одну в матерний, а другу в дочерний у Кривці), а крім того церкву і читальняний дім, який перебув щасливо й війну. Інтензивно працював також як політичний орґанізатор, при чому вмів усе вичути, де кінчиться інтерес партії, а зачинається загально-національний інтерес. Війна зруйнувала його матеріяльно, але це не зменшило у нього інтересу для народньої справи. По приході польської влади був арештований, а після того працював передовсім над відбудовою власної парохії. Дуже гостинний і товариський, умів згуртувати коло свого дому майже всю інтеліґенцію з околиці, яка радо помагала йому в праці і вибрала головою тов. „Родина". Рідна земля хай буде пером доброму громадянинові!

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру О. Міткевич:
Ясло:
Четвер 27. І. — Маруся Богуславка.
Субота 29. І. — Циганка Аза.
Неділя 30. І. — Вій.
Єдліче-Рафінерія:
Пятниця 28. І. — Барон Кіммель.
Понеділок 31. І. — Шалапут. 2—3

Концерти Українського Національного Хору Д. Котка:
Пятниця 28. І. — Скалат.
Субота 29. І. — Грималів.
Неділя 30. І. — Грималів.
Понеділок 31. І. Бірки великі. 528 1-1

З приватної ґімназії з правом прилюдности в Рогатині. Вступні іспити відбудуться в днях 3., 4. і 5. лютого 1927. До іспиту привезти останнє шкільне свідоцтво та свідцтво моральности за час перерви в науці. — *Чайковський*, управитель. 1381 2—3

Проситься Вп. П. адвокатів, лікарів і інжинірів, які пошукують місця осідку, зголошуватися до Народної Канцелярії, Львів, вул. Костюшка ч. 1 а по ближчі інформації. 1—3

Оповістка. Товариство „Українська Бесіда" у Львові улаштовує дня 29. січня 1927 товариські сходини з танцями, на які Вп. Членів запрошується разом з родинами. Дешевий і добірний буфет. Початок о годині 9 вечер. 1390 1—1

З нагоди Загальних Зборів львівської Адвокатської Палати (5. ІІ.) і Союза Українських Адвокатів (6. ІІ.) та сполученого з ними зїзду українських адвокатів з цілого краю, уладжує Союз Українських Адвокатів разом з Українським Правничим Товариством в суботу, дня 5. лютого 1927 р. в салях „Бесіди" вул. Рутовського ч. 22 (нова домівка через ганок на право) **товариські сходини** українських правників **з танцями**, з яких увесь дохід призначений на утворення надзвичайного допомогового фонду для вдів і сиріт по українських адвокатах і кандидатах адвокатури. Звичайний стрій, мінімальні вступи, танній а добірний буфет у власному заряді, який ласкаво обняли Вп. Меценасові, знаменита сальонова орхестра. Хто би через недогляд не дістав запрошення, зволить зголоситися до Вп. д-ра Лициняка, який урядуватиме на „Бесіді" почавши від 2. лютого між год. 6. а 7. вечером. 1389 1—3